FRANCKESCHE
STIFTUNGEN

Alte Drucke

Pavli Castrensis In ... Codicis Partem Patauin[a]e Pr[a]electiones, Francisci Curtij, multorumq[ue]; qui hactenus Doct. incubueru[n]t Appendicibus ...

Paulus <Castrensis>

Lugduni, 1553

Si aduersis uenditionem &c. Rubrica.

Nutzungsbedingungen
Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.
Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.
Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use
All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.
Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.
For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150729

Visual Library

a ¶ Tactis ſcripturis. Adde gl.in verbo tactis,in cle. vnica. de iureiu. Abb.in c.tuis qõnibus.de reſti. do cto.in c.fi.de iura. ca lũ.Doct.in c.ego. N. de iureiu.

affuiſſet in prin.ſed defuiſſet in medijs cau
ſæ.intelligẽdo tñ vt ſ.dixi. Quãdo aũt ſolũ
in ſnĩa audiẽda defuiſſet, tunc ſi nõ fuiſſet
citatus,nõ valeret:ſed ſi fuit citatus,& non
comparuit,valet.Sed vltimò quærit gl.no-
tãter.quid ſi tutor vel curator affuit in prin
cipio, & etiam in medio cauſæ: ſed in fi.ad
ſentẽtiam audiẽdã nõ fuit citatus ipſe tutor vel curator: ſed ipſe
minor cum alio curatore,qui non interuenerat in præcedẽtibus.
Gloſ.videtur tenere quod valet.Bar.dicit hoc eſſe verum ſi cõ-
paruit,quod facere potuit ratione vtilis iure inſtãtiæ ſibi acquiſi
ti ꝑ tutorẽ vel curatorem:ſed ſi nõ cõparuit, nõ valebit: quia nõ
debebat ipſe citari:poſtquã litẽ nõ fuerat proſecutus: ſed ille pe-
nes quẽ erat directũ ius inſtãtiæ:quia cum eo fuerat iudiciũ agi-
tatũ.per ea quæ no.in ſimili per eũdem Bar.poſt do. Lamber.de
Rampo.in l.procuratoribus.ſ.de procura.

2 *An iſte titulus ſit hodie correctus,ut non poſsit peti reſtitutio in integrum aduerſus ſententiam?*

LEX V.

1 IN rem. †Minor reſtituitur aduerſus ſnĩam latã
cõtra defenſorem eius, ſicut aduerſus la-
tam cõtra ſe.hoc dicit. Ratio dubitãdi erat hæc: quia
verba edicti prætoris concedẽtis reſti. loquuntur de
geſtis cum minore:vt in l.j.ff. de mino.Sed certè cum minore di
citur eſſe geſtum id quod eſt geſtum cum eius adminiſtratore
legitimo i cã ꝑtinẽte ad ipm minorẽ:qa cẽſeẽ geſtũ adminiſtrato
rio nomine l.poſt mortẽ.§.fi.ff.quãdo ex fac.tu.vñ iſta ſnĩa mitte
retur executiõi cõtra ipſum minorem,vt in glo.hic. quæ incipit.
[mãdaretur.]Sed cõtra de l.ſi creditor.ſ.ſi tu. vel cura. interue.
Sol. ibi loquiẽ in cõtractu celebrato cum curatore,qui potuit ce
lebrari proprio nomine curatoris,vl' adminiſtratorio nomine:&
creditor habuit primum reſpectum,& nõ ſecũdũ. vnde nõ ha-
bet minorem obligatum.ſed hic cauſa pertineret ad minorem:iu
dicium ſuper illa agitatum nõ potuit agitari ꝓprio nomine, ſed
2 tutoris,nec alium reſpectum potuit habere pars aduerſa. † In gl.
mag.ibi.[vnde dicũt hodie.]Pro declaratiõe op.ꝙ hodie iſte ti.
ſit correctus.& ꝙ nõ poſsit peti reſtitutio aduerſus ſentẽtiam dif
finitiuam:eo quia poteſt minor appellare.quod eſt remedium or
dinarium:& debet facere ceſſare extraordinarium.vt in l.in cau-
ſæ.la ij.ff.de mino. Et ſi dicatur facultas appellãdi,nõ durat vl-
tra x.dies.& facultas,proſequẽdi nõ durat vltra annum, vl' ex cã
biẽnium,ſed facultas petẽdi reſti.durat quadriẽnio.& ſic eſt me-
lior reſtitutio quã appellatio.Reſpõdeẽ ꝙ hodie per l.fi.j.in qui.
cau.in inte.reſti.nõ eſt neceſ.iſtæ præſcriptiões ipſo iure nõ cur-
rũt minori.& ſic ſemꝑ poterit appellare.& appellationem pote-
rit proſequi quouſqȝ durat minor ætas.gl.tenet cõtra. ꝙ nõ cor-
rigatur.& primò dicit nõ eſſe verum ꝙ hodie præſcriptiões iudi
ciales nõ currãt.imò currũt per l.properãdum circa fi.j. de iudi.
& ſic vtilior eſt reſtitutio quã appellatio.Doct.dicũt ꝙ illa l.pro
perãdum.loquiẽ in tẽpore præfixo inſtãtiæ:quod ideo currit mi-
nori etiam hodie.qa in perẽptiõe inſtãtiæ modicum vertitur prę
iudicium:cum ius nõ pereat.Nos loquimur in tempore appella-
tiõis vel reſtitutiõis petẽdæ.ꝙ ſi curreret,magnum inferretur ꝑ-
iudicium.quia ſnĩa lata cõtra minorem trãſiret in rem iudicatã.
& ſic periret ius eius:ideo videtur ꝙ nõ currãt,ſicut & aliæ præ-
ſcriptiões extraiudiciales per d.l.fi. In hoc Bart.videẽ diſtingue-
re.an minor habeat curatorem:& tunc currãt dicta tempora, ſed
recuperabit à cura.an nõ habeat,& tũc ipſo iure nõ currãt.præ-
ſuppoſito aũt ꝙ nõ currãt ipſo iure,adhuc eſt vtilius minori poſ
ſe reſtitutionem petere ad totam cãm,quã appellare,aliàs petere
reſtitutionem ad appellãdum:quia cum appellat, neceſſe habet
adire ſuperiorem cũ ſumptibus & expẽſis,ſed cum petet reſti. ſe
cus.quia põt eã petere corã eo.ſi eſt ordinarius.aſsignãt etiã doc.
al's vtilitates:quod dic vt hic ꝑ eos. & iſta opi. cõmuniter teneẽ.
vñ allegaẽ iſta gl.ꝙ qñ per remedium extraordinariũ plenius ꝓ-
uidetur quàm per ordinarium poſſunt ſimul concurrere. ad hoc
quo not.in l.j.§.j.de op.no.nun.& l.in prouinciali eo.titu.

Si aduerſus uenditionem &c. *Rubrica.*

2 *Iuramentum de iure ciuili qualiter debeat præſtari corporaliter,& ſic tactis ſcripturis? & de iure canonico uerbaliter,exceptis quibuſdam caſibus.*

5 *Iuramentum an tollat beneficium retractan.contractum, in quo interuenit dolus aduerſarij?*

LEX I.

1 SI minor. †Iuramentum minoris de non venien
do contra contractum, tollit ſibi bene-
ficium reſtitutionis in integrum.h. d. ſecundùm intel-
lectum omnium, & ſic loquitur quando contractus
erat validus:tamen competebat reſtitutio propter læſionem: vt
conueniat materiæ,in qua ſituata eſt.ſi verò contractus eſſet in-
ualidus:quia non interueniſſet decretum iudicis. vbi erat neceſ-
ſarium:vt in alienatione rei immobilis,vel non interueniſſet au-
thoritas curatoris,cum ipſum haberet:& ſic eſſet ipſo iure tutus
minor:tunc iſta lex nihil ſtatuit in hoc:quia non conueniret ma
teriæ ſecundũ opi.Bul.& ſic nihil operaretur iuramẽtũ:nec red-
deret contractũ aliquem:imò eſſet nullum:ſicut ipſe contractus
per l.non dubiũ.ſ.de legi.Glo.dicit ꝙ iſtud erat verũ ante auẽ.ſa
cramenta,quæ ſequitur.nam illa addit vt prædicto caſu debeat
iuramentũ ſeruari,cũ generaliter loquitur ꝙ nõ poſsit retracta-
ri:ita retractaretur dicendo nullum,ſicut petendo reſtitutionem
in integrũ.prima tñ retractatio eſſet facti potius quàm iuris:qua
tenus de facto proceſsiſſet,ſed ſecunda dicitur retractatio iuris:
quia de cõtractu valido facit nullum in effectu. verbũ aũt illud
quod non retractetur,comprehendere põt vtranqȝ retractatio-
nem,& hæc eſt intentio glo.Ratio huius legis eſt:quia iuramen
tum repręſentat eũ maiorem:& licet non ſit maior:verè eſt tñ fi-
ctè:& hoc ſufficit.vt non detur reſti.vt patet.j.de his qui ve.æta.
impe.vbi maior xx.annis impetrauit veniã ætatis: & ſic fingitur
maior xxv.licet non ſit:& nõ reſtituiẽ aduerſus contractũ, ſicut
2 ſi verè maior eſſet.†In ſecunda gl.in verbo. [corporaliter.]Dic
ꝙ procedit de iure ciui.ſed de iure ca.ſunt quidam caſus in qui-
bus requiritur ꝙ iuramentũ corporaliter præſtetur. i. tactis ſcri-
a pturis:ᵃ aliàs non valeret,inter quos iſte caſus non eſt: & ideo iu
ramentũ etiã verbaliter præſtitũ eſt ſeruandũ de iure ca.in caſu
noſtro.& de hoc vide glo.in cle.j.de hæreti.ſuper verbo tacta.&
3 in c.vt circa.de elec.lib.vj.ſuper ver.corporaliter.† In gloſ.fi.ibi.
[ſed ibi fuit dolus ex altera parte,hic non.] dic iſta eſt vera. &
cum ea iunge vltimã ſol. Azo.quæ non eſt diuiſa ab iſta:ſed iſtã
declarat.Nam qñ interuenit dolus aduerſarij,tunc non interue-
niente iuramento retractaretur contractus de iure cõmuni, non
ſolũ ſi fuiſſet celebratus à minore,ſed etiã à maiore:vt in toto tit.
de dolo propter iuſtitiam naturalẽ,non ex aliquo priuilegio.Iu-
ramentũ ergo non tollit beneficiũ retractandi:vt in l.ſi ex falſis.
ſ.de tranſac.Sed qñ non interuenit dolus aduerſarij. tũc de iure
cõmuni non retractatur ſi non interuenit iuramentũ,ſed ex pri-
uilegio ætatis bene retractatur:ſiue contractus fuerit validus,&
in eo fuit læſus per beneficium reſti.in integ.ſiue fuit inualidus:
quia nõ interuenit decretũ prætoris:quod debebat interuenire,
vel non interuenit authoritas curatoris:& totum hoc cõceditur
minori in priuilegium ætatis.iſtud ergo priuilegiũ de facili tol-
litur per iuramẽtum:& hoc vult dicere Azo.in ſua ſolu facit. ff.
de accuſa.l.illud ſciẽdum.la.ij.& l.eius militis.§.ſi militia. de te-
ſta.mi.vbi potentius eſt ius commune quàm priuilegium.& illa
l.& etiam iſta glo.ad hoc allegantur.

2 *Leges quæ requirunt in alienatione rei minoris decretum, uel curatoris authoritatem quod hodie intelligantur niſi fuerit iuratum de non ueniendo contra.*
3 *An hæredes minoris iurantis poterunt uenire contra tale iuramentum?*
4 *Quod dicitur de iuramento minoris,non habet locum quando prælatus iurat non uenire contra contractum damnoſum eccleſiæ.*
5 *Iuramentum quando continet religionem,quòd magis uitietur per metum: & an debeat peti abſolutio ab epiſcopo antequam quis contraueniat? & uide.nu.11.*
6 *Non ualet iuramentũ de non accuſando aliquem de maleficio commiſſo,uel committendo.*
Iuramentum impuberis quando teneat, & quando non?
Proximus pubertati dicitur quis poſt annum decimum cum dimidio.
7 *Iuramentum,an ualidet contractum nullum ipſo iure?*
8 *Quid addat ius canonicum ad iſtam autenticam: & quid requiratur de iure canonico, ut debeat ſeruari iuramentum. & nu.9.*
9 *Quando de iure canonico debeat peti abſolutio à iuramẽto,ut quis poſsit contrauenire?*
10 *Si minor uendidit rem immobilem ſine decreto, & fuit deceptus ultra dimidiã iuſti pretij,cum tanquam minor poſsit dicere contractũ nullũ, & tanquam deceptus etiam ſi eſſet maior poſſet petere ipſum reſcindi, ſi iurauit ſimpliciter non uenire contra, an expellatur ab utraque expugnatione?*
11 *An per ſtatuta terrarum poſsint tolli uires iuramenti: & annihilari?*
12 *Quando minor uel melior iurauit de non ueniendo contra, an ſit neceſſe quòd certioretur de modis per quos poſſunt uenire contra?*

AVTH

AVTHENTICA.

SAcramenta. Iſta auth.ſumitur ex corpore de pac.iur.fir.§.Item ſacramenta
vbi Iac Colūb.valde ipſam cōmētauit in ſua gl. proſe-
quēdo ſuper quolibet verbo ipſius:& Roſre.in ſuis li-
bellis ſimiliter cōmētauit inter ſenatuſc.& multa bona dixit.ſe-
cundū Bar.& fuit cōſtitutio Fed.imperatoris.qui poſtea ꝑ eccle
ſiā fuit reprobatus:& dicit Cy.ꝙ multas animas deducit ad inſe
ros.ſ.illorū q inducūt minorē ad iurādū:vt excludāt eos à bene
ficio minoris ætatis:& multa patrimonia minorū exhauſit:& Al
1 beri dicit ꝙ Imperator † Henricus ſeptimus audiēs multas que-
relas de iſta auť.propoſuerat ipſam corrigere:ſed morte præuen
tus nō fecit.h.d. Iuramētū puberū prǣſtitū ſup cōtractu nō retra
ctādo ſpōte,facit eū irretractabilē rōne minoris ætatis:ac ſi fuiſ-
ſet celebratus à maiore. Sed ſi per vim,vel metū ſit iuratum ipſo
iure non valet iuramentum:etiam ſi maiore præſtitum ſit.Simi-
liter non valet,ſi ſit præſtitum:ne querela fiat de maleficijs com
mittendis,vel cōmiſsis.h.d. Subaudi etiā ſi non ſit præſtitū per
per vim,vel metum:vt maleficia puniantur:& ne detur materia
delinquendi. In tex.ibi:[inuiolabiliter cuſtodiantur.] Dic,nam
facit ceſſare reſtit.in inte.ſi cōtractus erat validus.& ſi non erat
propter priuilegiū minoris ætatis faciūt ipſum validum: & ſic qñ-
que cōfirmāt & faciunt ex eo oriri act.& excep.vt in glo.ſi.quia
faciunt ceſſare ꝓhibitionē legis:quaſi cū iuramēto ſit licitū con-
2 trahere ſine alia obſeruantia iuris. Vnde † leges quæ dicunt in
alienatione rei minoris requiri decretum,vel curatoris authori-
tatem,intelligunť hodie per iſtā auť.niſi fuerit iuratū de non ve-
3 niēdo cōtra:qa tūc iſta nō regrunť.† Et aduerte:qa iſtud eſt ma-
gis effectus:nā iuramētū ex parte iurātis eſt pſonale:& nō trāſit
ad hæredē iurātē ſecūdū Inn.in c.veritatis.de iureiu.vnde hęres
iurātis nō cogiť ſeruare iuramētū defuncti:ſed iſtud eſt verū.qñ
informiter præſtitū eſt.i.nō ſup cōtractu.Si aūt formiter,& ſuper
cōtractu licet inualido,cū ipſum faciat validū in cōſequētiā vir
tute ipſius cōtractus,trāſit in hæredē iurātis:vt teneať ipſum ſer
uare:& ita limitatur quod not.in d.c.veritatis,& vide quod no.
Bald.in l.ſi.de pact.hoc tñ verū qñ cōtractus erat nullus & re-
probatus fauore iurātis.Si verò odio recipientis iuramētum, &
cōprimuntur vſuræ,& iuratur de ſoluendo,vel in mutuo fa-
cto odioſo.quod reprobatur odio creditoris, tunc iuramentum
adhuc eſt perſonale:& cōtractū nō confirmat:ſed dūtaxat debet
ab ipſo iurante ſeruari:cum poſsit ſine interitu ſalutis ætern-ę:ſed
eo mortuo hæres eius non tenetur ſeruare:ideo non indiget ab-
ſolutione fienda ab ep̄o : ſed poteſt obijcere exceptionem mero
iure nullitatis promiſsionis:vt in primo caſu:quia nō valet pro-
miſsio de ſoluendis vſuris:cum ſint reprobatę:nec producit ob-
ligationē ciuilē,vel naturalē:vt in l.cum lex.ff.de fideiuſ.& in ſe-
cundo caſu competit exceptio macedo& hoc caſu ſentit Bart.
in l.ſi quis proeo.ff.de fideiuſſ.in quarta ſpecie iuramenti.quan-
do contractus reprobatur odio creditoris. Tenementi quia iſta
4 dant valde intelligere iſtam materiam.† Item adde quod dicitur
in minore non ſic habet locum quando prælatus iurat venire cō
tra contractum damnoſum eccleſiæ vt dicit glo.in c.j.de reſti.in
integ.lib.vj. In tex.ibi:[per vim autem vel per iuſtum metū.]
Dic primum verbum poteſt intelligi de violentia præciſa: quæ
non habet animum iurantis:& tunc clarè procedit quod dicitur
in fi.vt iuramentū nullius ſit momenti:vt in c.ſacris.extrà quod
met.cau.Secundū verbū dum dicit[per metum.]poteſt intelligi
de violentia cōpulſiua:quæ habet animū iurantis:ſed coactum:
& tunc dicitur in fine [nullius eſſe momenti,] procedit de iure
ciuili,& eſt ſpāle: quia regulariter actus celebratus per metū va
let,& retractatur. Fallit tamē aliquādo:vt in l.ſi mulier.§.ſi dos.
5 ff.quod me.cau.† Et etiam eſt hic alius caſus fallentiæ:quia cum
iuramentum contineat religionem, maior debet eſſe puritas &
libertas in eo:ideo magis vitiatur per metum.Sed de iure cano-
nico non debet dicto caſu propria authoritate venire contra:ſed
petere abſolutionē ab ep̄o, qui pōt & debet eam concedere: ne
iuramentum ſit iniquitatis vinculū.Et de hoc no.per Inno.in c.
venerabilem.in fi.de elec.& in c.ad aures.quod met.cau. & per
Archi.in c.ij.de pact.libr.vj.Si autem interueniſſet dolus aduer-
ſarij:tunc iuramentum eſſet ipſo iure nullū:quia deceptus nō cō
ſentit:& ſic caret iuramētū vno de ſubſtantialibus de qubus per
6 glo.in auť.quod eis.j.de nup.† In tex.ibi:[quærimoniā.]No.ſing.
nō valere iuramentū de nō accuſando ali-
quē de maleficio cōmiſſo vel cōmittēdo.ꝑ
rōnē quā ſ.dixi.In gl.j.ibi. [impuberes em̄
nō iurāt vt teneantur]dic hoc eſt verū ſine
a dubio,qñ nō ſunt doli capaces.[a] qa nō ſunt
ꝓximi pubertati: qđ eſt vſq; ad decimū an-
num cum dimidio , poſtea verò incipiunt
eſſe ꝓximi pubertati,& ſic prǣſumunť doli
capaces,& obliganť naturaliter,& de iure
ciui.ſine tutore, non ciuiliter:vt in l.j.ff.de
ſol.ſi ergo iurant,an obligentur etiam ciui-
liter ſunt opin.Breuiter dic ꝙ de iure ciuili non obligantur ciui-
liter.per iſtam auť.quæ figit pedes in impuberibus:ſic & in alijs:
licet ſit ꝓximus pubertati,nō reputať pubes:vt in faciēdo teſtm̄:
niſi enim exceſſerit pupillarē ætat.facere non poteſt: vt in l.qua
ætate.ff.de teſta.nec etiā exit tutelā,qa requiriť ꝙ ætatē puerilē
cōpleuerit.ſolū etiā de iure ciuili reputať maior pupillo quo ad
naturalem obligationem tantum contrahendam , non quò ad
alios effectus,aliàs fruſtratoriè iura limitaſſent pupillarē æta.vſ-
b que ad xiiij.an.[b]cōpletū.ſic hic:ſed de iure canonico qđ conſide
rat periculū animę,& peccatū,qđ nō cōſiderarūt iura ciuilia: ſta
tim qđ eſt doli capax obligať iuramēto,ne veniēdo contrà pec-
cet,& hoc ꝓbať in tex.& gl.in c.ex literis.de ſpō.iūcto c.j.de de-
lic.pue.& no.in c.cū cōtingat.de iureiur.in nouella,& in c.ij.de
7 pact.lib.vj.per Archi. † Quæriť ꝓ declaratione materię huius
auť.quæ eſt multū ꝓfunda & ꝓlixa:& primò qualiter veniat ad
l.codi. Rñde breuiter poſtpoſitis alijs ꝙ ſcđm intellectū gl.j.in
fi.l.codi.quæ cōiter tenetur,venit addendo ad l.codi.& etiā limi
tādo.Nam addi duo.Primū.quia l.cod.ſecundū.intellectū Bal.
loquitur quando contractus erat validus,& poterat expugnari
per reſti.in inte.vt conueniat materiæ in qua ſituata eſt, in quo
caſu iuramentū tollit beneficiū reſtitu.quod eſt leue, & faciliter
tolliť.Sed quando erat contractus nullus nō faciebat ipſum va-
lidum:quia hoc non ita de leui fit:vt in glo.fina.illius.l.j.Sed per
iſtam auť. addiť hoc vt reddat ipſum validū:cum loquať genera
liter:vt iuramenta cuſtodiantur,& contractus nō retracteť.Bal.
autem & Mar.dicebāt quod nihil addebat ad l.codi.ſed eam cō
firmabat,& declarabat quilibet ſcđm opin.tenet Pet. ſequendo
opi.Bul.ꝓpter verbum[retractādis:]qa tūc contractus retracta-
tur qñ eſt validus mero iure:& per retractationē efficitur inuali-
dus. Sed tu dic ꝙ etiā qñ eſt nullus retractetur,quatenus de fa-
cto proceſsit:& ſic bene poteſt pati iſta authē.intellectum Mar.
Item addit:quia l.codi.loquitur de vendi.vnde poterat dubitari
an extenderetur ad alios contractus[1], cum diſponat contra ius
cōmune:quod erat ante illam l.vt dicam in ſequenti quæſtione.
Sed iſta authentica generaliter loquitur inueſtigando in quoli-
bet contractu:& hic venit inueſtigandum an ſit fauorabilis,vel
odioſa:& Docto. tenent quòd ſit fauorabilis animabus: ne in-
currant peccatum:& ſic venit extendenda per identitatem vel
ſimilitudinem rationis. Item dico ꝙ limitat l.codi.quæ loqueba-
tur ſimpliciter de minore,iſta verò reſtringitur ad minorem pu
berem:quia ſi ab impubere præſtetur iuramentum nō cōfirmat
contractum.Quidam dicunt ꝙ ſi contractus erat validus,& po
terat expugnari per reſt.in integ.tunc etiam ſi ab impubere præ-
ſtetur,tollať beneficiū reſti.& in hoc remaneat l.codi. ꝓut prius
erat:indiſtinctè loquēs.Si aūt ſit nullus:tunc habeat locum diſt.
de qua hic.Tu dic contrà:quia iſtud verbum [puberum]deter-
minat vtrunq; caſum.tam quando poterat expugnari per reſti.
quàm etiam quando ipſo iure,& ſic pariter debet determinare:
8 vt in l.iam hoc iure.de vulga.& pupil. † Secundò principaliter
quæritur:quid addat ius canonicum ad iſtam auť.reſpondeo:qa
debes ſcire & conſiderare quatuor tempora.primo tp̄s.l.veteris.
ſ.de legi.l.non dubium.cum ſi.& tunc iuramentū nō dabat ali-
quod robur cōtractui.nam ſiue cōtractus eſſet nullus, non fie-
bat validus propter iuramentū:imò iuramentū tanquam acceſ-
ſoriū erat nullū:ſiue erat validus,& expugnabilis,non fiebat in-
expugnabilis eadem rōne.facit l. Iuriſgen.§.& generaliter.ff.de
pac.& l.ſi quis inquilinos.§.fi.de lega.j.Superuenit iſta l.j.codi-
cis,quæ incipit ſibi dare robur eo caſu quo cōtractus erat vali-
dus,& poterat expugnari per reſti.in integ. ex priuilegio mino-
ris ætatis.Quando autem erat nullus,etiam ex priuilegio mino
ris ætatis non reddebat ipſum validum ſecundùm opinio. Bul

a ¶ Doli capaces. Qui dicantur doli capaces. vide Car.in Cle.j.in v.q.de homi:domi.in c.j.in §.qa verò.de reg.lib.vj.

b ¶ Vſq; ad xiiij.ann. Adde gl.in verbo ꝑfectus. in proce. vj. Io.de Ana.in rub.de delic.pue.Bal.in rep. c.ſi pater.de teſta. libro vj.

a ¶Iuramentũ non fir
maret cõtractũ. Ad-
de Bal. in cõſ. ccccxj.
incipiẽ. Super primo
puncto. in ij. col.
b ¶Poſsint tolli vires
iuramẽti. Adde Bart.
in l. oẽs populi. in ij.
q. principali. ff. de iu-
ſtitia & iure. Bald. in
l. pꝛim. ꝙ dotali in
v. & xi. q. C. de col.
Pe. de ancha. in repe.
regulæ ea quæ. in ij.
q. princi. de regu. iur.
lib. vj. eundẽ in regu-
la acceſſoriũ. & in re
gula poſſeſſor. eo. ti.
& lib. eũ dẽ in c. j. ver.
quid iudices in mate
ria iuramẽti. de cõſti.
c ¶In his quæ concer-
nunt animã. Adde c.
j. de noui. ope. nũ. Itẽ
adde qđ vbi tractaſ
de ſalute aīarũ, non
eſt diſputandum de
apicibus iuris. ſecũ-
dum Archi. in c. ſcri-
ptum eſt. vj. q. iij.
d ¶Papa poteſt. Adde
gl. & Archi. in c. au-
thoritatem. xv. q. vj.
Cardi. in cle. j. de iu-
reiuran. Spec. in ti. de
leg. j. §. nunc oſtendẽ-
dum. ver. xxiiij.

quæ erat vera tpe illius legis. Itẽ ſi poterat
expugnari alia rõne quàm minoris ætatis,
ſimiliter illa lex nihil inducebat: nec tolle-
bat expugnationẽ: ſuperuenit iſta auſ. & in
ducit hoc plus ꝙ etiam quãdo contractus
erat nullus ſi tamẽ ex priuilegio minoris ę-
tatis reddaſ validus ꝓpter iuramẽtũ quod
repræſentat eum maiorẽ & ſic facit ceſſare
omnẽ prohibitionem quæ fiebat à iure cõ-
muni circa cõtractus minorũ: vt locum ha-
beat quãdo non interuenit iuramentũ: ſed
qñ interuenit, licitum ſit contrahere cũ mi-
nore qualitercunq;, ſicut cum maiore vt in
gl. fi. huius auſ. Si verò cõtractus ſit nullus
alia ratione quã ex priuilegio minoris æta.
vel poſsit expugnari ſimiliter alia rõne: tũc
iſta auſ. nihil inducebat: & ſic nõ reddebaſ
validus, nec impugnabilis. Supuenit quar-
tũ ius canonicũ quod diſponit vt tribus cõ
currentibus, ſcilicet ꝙ iuramentũ poſsit ſer
uari ſine interitu ſalutis æternæ: qa eius ob
ſeruantia nõ inducit pactũ in iurante, & ꝙ
nõ ſit cõtra bonos mores: nec ſit cõtra pu-
blicã vtilitatem, ꝙ tunc ſit ſeruandũ: & red
dat cõtractũ validũ: & tollat omnẽ expu-
gnationẽ quæ poſſet fieri ex quacũq; cauſa
de contractu valido: etiã ſi propter publicã
vtilitatẽ ſecũdariò: vel propter fragilitatem
ſexus mulíebris eſſet præſtitũ: vt in c. cũ cõ
9 tingat. de iureiu. †Sed qñ deficeret aliquod de iſtis tribus, nõ va
leret iuramẽtũ ipſo iure: nec eſſet neceſſaria abſolutio fienda ab
epõ, ſi autem illa tria concurrãt, tũc validatur cõtractus: & effici
tur inexpugnabilis: nec poteſt peti abſolutio: niſi eſſet prohibi-
tus contractus odio creditoris, vel induceret pactum non in iu-
rante: ſed in creditore cui iuratur: vt cum promittuntur vſuræ
cum iuramento, vel ſi fiat contractus per metum tunc enim li-
cet iuramentum valeat mero iure, & ſit ſeruandum, aliàs incide
ret in periurium: tamen poteſt peti abſolutio ab epiſcopo: ne ſit
iniquitatis vinculum. vt ſ. dixi. propria verò authoritate non de
bet venire contra iuramentum: tunc tñ iuramentũ non firmaret
a contractum.ᵃ ideò mortuo iurante hæredes eius non teneren-
tur ſeruare: quia eſt perſonale ex parte iurantis, vt in c. veritatis.
de iureiuran. Et hoc voluit Barto. in l. ſi quis pro eo. ff. de fideiuſ
ſori. in quarta ſpecie iuramenti. Sed quando non inducitur pec-
catum in creditore: quia nõ eſt reprobatum in odium eius. tunc
validat contractum; & ſic vires contractus tranſeunt ad hære-
dem: qui tenetur contractum ſeruare; & poteſt ad hoc compel-
li, ſi tamen non ſeruaret, non eſſet periurus: quia vires iuramen-
ti quantum ad peccatum inducendum non tranſeunt ad hære-
des, licet tranſeant quò ad vires contractus. Et hoc voluit Bart.
not. in l. fi. in penul. colũ. ſ. de pac. & iſta dant tibi intellectum ad
omnes infraicationes quæ poſſent hic acciderere. Et iſtam mate
riam quatenus iuramentum habeat vires de iure canonico pro-
ſequitur Bart. no. in l. ſi qs pro eo. ff. de fideiuſ. Totus enim con-
tractus quem ipſe ponit, cõcernit quatenus debeat intelligi ius-
10 cano. quando iuramentum ab eo vires habet. †Tertò principa-
liter quęritur quid ſi contractus poterat expugnari tam ex pri
uilegio minoris ætatis, q̃ etiam alia ratione & locũ haberet etiã
in maiore, pone exemplum ſi minor vẽdidit rem immobilẽ ſine
decreto, & fuit deceptus vltra dimidiam iuſti prætij: nam tan-
quã minor põt dicere cõtractũ nullum: & quia deceptus eſt vl-
tra dimidiam; etiam ſi eſſet maior poſſet petere ipſum reſcindi
beneficio l. ij. j. de reſcin. ven. iurauit ſimpliciter nõ venire con-
trà: an expellatur ab vtraq; expugnatione? glo. fi. huius auſ. in fi.
mouet dubiũ & remittit ad notata in d. l. ij. Doct. cõmuniter di-
cũt ꝙ poſtquã erat minor, & iuramentũ poteſt operari in expu
gnatione quã poterat facere quaſi minor, cũ illa tantũ operetur,
& nõ extẽdaſ ad aliã quã poterat facere vt maior et hoc videtur
ſatis ꝓbari in tex. & gl. j. ſi ma. fac. l. j. in v. li. Tale enim iuramen-
tũ facit cẽſeri ipſum fuiſſe maiorem, & his terminis contentum
vltra nõ progreditur: vt dixit gl. in ſimilĩ in l. frater à fratre in ij.
gloſ. mag. ff. de conditio. inde. Sed ſi eſſet factus à vero maiore,

poſſet expugnari per d. l. ij. ergo & nunc poterit ad hoc ergo vt
nõ poſsit debet dici expreſsè ꝙ nõ veniet cõtra rationẽ minoris
ætatis, nec etiam alia quacunque ratione ex quo poſſet etiam vt
11 maior. †Sed quartò quæritur & vtiliter: an per ſtatuta terrarum
b poſsint tolli vires iuramẽti,ᵇ & ãnihilari. iſtud em̃ quotidie vide
mus de facto. Breuiter aduerte: ſi q̃riſ an poſsint tolli vires quæ
cumulanſ à iure ciuili: vt per l. j. codi. & per iſtã auſ. & hic fateor
de plano ꝙ ſic ex permiſsione iuris ci. de qua in l. oẽs populi. ff.
de iuſt. & iur. quæ vult ꝙ populi poſsint facere ſtatuta derogato
ria iuri ci. infra ſuũ territoriũ: & quò ad ſuos ſubditos, & terrige
nas. Et ſi quæriſ an poſsint tollere vires iuramẽti quæ cumulã
tur à iure canonico: quod fundaſ in iure diuino: & cõcernit pec
catũ, & habuit reſpectũ ad ſaluãdas animas. Bart. fuit in hac opi.
ꝙ ſi ſtatu. dirigat ꝓhibitionẽ in perſonã: vt ſi dicat ꝙ nulla mu-
lier, vel minor cõtrahat ſine tali ſolẽnitate: aliàs cõtractus nõ va
leat, ꝙ nõ valebit: etiã ſi interueniat iuramẽtũ: & ꝙ tale iuramẽ-
tum ſit ipſo iure nullũ: nec ſit neceſſaria abſolutio fienda ab epõ
etiam de iure cano. & mouetur ipſe tali ratione: quia tunc faciẽs
contrauenit contra præceptum ſtatuti, ſeu prohibitionem: quod
ſtatutum factũ eſt à ſuperiore. i. à toto populo: qui eſt ſuperior
cuiuſlibet priuati: & ſic facit contra ius gentium: quod mãdat vt
ſuperioribus pareamus: vt in l. veluti. ff. de iuſt. & iu. & cõtra ius
diuinũ: quod mãdat vt ſubditi obediant ſuperioribus: vt in epi-
ſtola Petri. Subditi eſtote &c. & per conſequens peccat mortali-
ter: vnde non poteſt ſeruari iuramẽtum ſine interitu ſalutis æter-
næ. i. ſine peccato. ergo etiam de iure canonico non eſt ſeruan-
dum: vt in d. c. cùm contingat. & hoc ipſe ponit hic: & in d. l. ſi qs
pro eo. in tertia ſpecie iuramenti. Si verò prohibitio non dirigaſ
in perſonam: ſed in ipſum contractum: puta ꝙ non valeat cõtra-
ctus minoris, vel mulieris ſine tali ſolennitate: tunc aut quæri-
mus an poſsit auferre vires iuramenti de directo. ꝙ dicendum
eſt ꝙ non. Vnde ſi ſtatutum diceret ꝙ etiã non valeat ſi interue-
nit iuramentũ, quãtum ad hoc nõ valet ſtatu. ꝙ non poteſt tolle-
re iuramentũ, ꝙ eſt hodie de foro canonico & ſpirituali. non de
foro ciui: vt in c. fi. de foro compe. lib. vj. & ſic habebit locum ſta
tutum quãdo non interuenerit iuramentũ. aliàs non habet locũ.
imò valebit cõtractus nõ obſtãte expreſſa ꝓhibitione & annul-
latiõe iuramenti: quia ſtatutũ inducit peccatũ, & ſicut per ius ca
nonicũ derogatum eſt legibus imperialibus annullantibus iura
mentum: vt eſt l. non dubiũ: ita & fortius derogatur ſtatutis ter-
c rarũ: nam in his quæ cõcernunt animãᶜ vel peccatum, laici ſub-
ſunt iuri canonico: ſicut & iuri diuino: vt no. in c. ij. de regu. iuris
libro. vj. Sed ſi quæritur an ſtatutum poſsit tollere vires iuramẽ-
ti per indirectum: eſt dicendum ꝙ ſic: vt ſi diceret ꝙ contractus
celebrati per minorem vel mulierẽ ſine tali ſolẽnitate cenſeãtur
ſimulati, vel dolo vel metu initi: tunc iuramentum non valeret.
nec haberet vires etiam de iure canonico: quia ſi ita verè eſſet ꝙ
contractus eſſet ſimulatus: & ſic non haberet conſenſum partiũ
etiam de iure canonico, per iuramentum non confirmaretur: vt
no. in l. emptiõe. C. plus val. quod agi. qa careret ſubſtantialibus.
de quibus per gl. in auſ. quod eis. ſ. de nupt. Idẽ ſi verè eſſet cele-
bratus per dolũ vel metũ: vt in c. j. de pac. lib. vj. tunc ergo autho
ritate iuris canonici tale iuramentum põt ſperni. tanquam fue-
rit contractus verè ſimulatus, vel dolo initus: quia fictio ſtatuti
idem operatur quod veritas. facit quòd no. in l. j. §. quòd ſenatus
ff. ad ſile. & iſta ponit Bar. in l. omnes populi. de iuſt. & iu. in ij.
q. principali. in qua tractat ſuper quibus poſsint fieri ſtatuta: dĩ
poſtea inducit ea quæ dixerat ad q. de facto. in verſi. ecce aliam
quæ. Bal. aũt plus videſ dicere tam in iſta auſ. q̃ in cor. vñ ſumi
tur. ꝙ in l. nec patronis. j. de ope. li. & in multis alijs locis. ꝙ ſtatu
ta poſſunt tollere vires iuramenti etiam de directo, ſtatuendo ꝙ
non valeat contractus, etiam ſi fuerit iuramento vallatus: qñ ſta
tutum quod eſt lex quantum ad ſubditos ſtatuentiũ, habet vim
apoſtolici. i. Papæ, ſicut lex imperialis vbiq;: vt dixit gl. in l. adi-
d gere. §. quãuis. de iure pat. & ſicut apoſtolicus. i. Papa põtᵈ iura-
mentũ tollere & annullare ex cauſa, ita & Imperator per l. ſuã
vt patet in iſta auſ. in ver. [per vim autem.] maximè & ſimiliter
ſtatuentes in ſuo territorio: quæ opi. licet de facto ſeruetur vbiq;
falſa eſt per ea quę dixi ſ. ꝙ per ius canonicũ ſunt leges correctę
quæ annullãt iuramentũ & iſta auſ. in hoc nõ ſeruaretur de iure
canonico: inquantũ annullat iuramentũ factũ per metum: quia
nõ eſt nullũ ipſo iure: vt dixi ſuper tex. & illa gl. quam Bal. alle-
gat in

gat in §. quātuis, habuit reſpectū ad ius ciuile. qđ etiam annullare 1 poterat iuramentū, & annullabat: ſicut hodie pōt Papa. Sed ho- die nō pōt annullare: quia in hoc Imperator ſubeſt Papæ: & le- ges imitātur canones. Similiter cōſiderationes Bar. nō ſunt bonę. primò enī dū dicit nō valere iuramentū qn̄ ꝓhibitio dirigitur in perſonā: hoc eſt expreſſe cōtra tex. in l. ij. ff. de reb. eo. vbi in pſo- nam dirigi͂ tutoris & minoris: & tñ valet iuramentū etiā de iure ciuili iſta aut. & fortius de iure canonico, nec eſt bona ratio quòd dic faciēs cōtra peccet mortaliter: qa hoc ꝓcederet: qn̄ ꝓhibitio vel ꝓceptū nō cōcerneret merū fauorē illius cui fit: ſed alterius, vel fauorē publicum. Sed quando fauorē illius tm̄, dici͂ potius cōſilium quā prçceptū. vt in l. ij. in fi. ff. man. Sed faciēs cōtra cō- ſilium. l. vel ſuperioris nō peccat: & ita pluries cōſului de facto: & vidi alios cōſulētes: & etiā do. Rapha. adhæret huic opi. dicēs ſe vidiſſe cōſilia contra Bar. etiā canoniſtarū. Similiter alia conſi deratio an tollat per directū, vel indirectū: nō eſt bona: qa ſi non pōt directò, nō pōt per indirectū: vt in c. cum quid vna. de regu. iur. lib. vj. & in l. ſcire oportet. de tu. & cura. da. ab his. ſic ergo de iure concludendū eſt ſtatuta nullo modo poſſe tollere vires iu- ramēti: quas habes à iure canonico. dūmodo cōcurrant illa tria: de quibus ſuprà dixi. † Vltimò quæritur an ſit neceſſe qn̄ minor iurat vel mulier de nō veniēdo contra, ꝙ certiorentur de modis per quos pn̄t venire cōtra. Dy. cōſuluit ꝙ ſic. aliàs dixit iuramē- tum nō valere: ſic nec valeret renūtiatio iuris, quod quis ignorat ſibi cōpetere: vt in l. qui cum tutoribus. ff. de trāſa. & idem tenet Cy. in l. ij. de reſcin. ven. Bar. tenet cōtrariū tñ rōnes ſuæ nō ſunt multū vrgentes: ego aliqn̄ tenui cōtra eū per Dyn. poſtea reperi Archi. & Io. An. in c. ij. de pac. lib. vj. qui tenēt expreſsè idem qđ Bar. dicūt enī quod licet ſimplex renūtiatio nō teneat niſi fuerit quis certificatus de iure cui renūtiat: tñ iuramētū bene tenet: qa nō tollit ius expugnādi virtute renūtiationis tacitè vel expreſsè qa ſi hoc eſſet nō poſſet præſtari à minore: qui nō pōt iuri ſuo re nuntiare: & tñ contrariū eſt: vt in iſta aut. ſed tollit ius expugnā- di ꝓpter religionē iuramenti. ne incurrat qs peccatū: & iſta ratio locū hēt etiā ſi nō ſit certioratus: iputet enī ſibi quare nō fecit cer tiorari: & quare iurabat antequā certioraret: debebat enim ſcire vires iuramēti: & neſciēdo peccat contra ius naturale: & ſic ſibi nō ſubuenitur. Cętera vide hic per Doc. & in cor. vnde ſumitur Nam in iſtis paucis quæ dixi conſiſtit tota vtilitas huius tracta- tus. Multa enim & infinita dicunt Canoniſtæ circa materiam iu ramenti, maximè Moderni in d. c. cum contingat. ad quæ pote- rit aptari addi per illa pauca quæ dixi.

Si aduerſus uenditionem pignorum. *Rubrica*

1 *Pignus quotuplex ſit?*

Titulus præcedens loquitur quādo minor petit reſtit. aduer- ſus rei ſuę vēditionē factā per ſe, vel per alium eius nomine. Sed iſte tit. quādo fuit facta per aliū ratiōe iuris quod habebat in illa 1 re pura pignoris: & ſic nomine ipſius vēdētis. † & debes ſcire ad euidentiā quod triplex eſt pignus. ſ. conuentionale, qn̄ ipſe debi tor obligat rem creditori. Item pretoriū qn̄ creditor in cōtuma- cium debitoris ſe nō defendentis, mittitur in poſſeſsionē bono- rum ſuorum ex primo decreto. Nam iſta miſsio pignoris voca͂ & dicitur prætorium, quia fit authoritate edicti prætoris. de quo in ti. quib. ex cau. in poſ. ea. & poſtea vendi͂ ex ſecundo decreto debitore latitante: vt in tit. de bo. autho. iu. poſ. Item eſt pignus iu diciale, ꝙ capi͂ poſt ſn̄iam condēnatoriā, quæ trāſiuit in rem iu- dicatā pro exec. ipſius: vt in l. à diuo pio. §. ſi pignora. ff. de re iud. & ſi in cau. iud. in rubro & nigro: & in oībus iſtis pignoribus poteſt loqui iſte tit. An minor facta venditione pignoris per credi- torem, poſsit eam reſcindere per reſti. in inte. & dubiū erat, quia contractus non eſt geſtus per eum, ſed per alium maiorem, & iure ſtandū edictū prætoris de mino. cōcedens reſti. loqui͂ de geſtis per ipſum minorem: vel cum ipſo, ſeu cum eius adminiſtratore legitimo, vnde non videbatur reſtituendus. tamen reſtituitur ſe cundum ea quæ dicam in l. j. & ij. & aliquando non reſtituitur: vt patet in d. l. ij.

1 *In pignore conuentionali uenditio per creditorem minoris fit reſti. etiam pro mo- dico damno: licet non pro minimo, etiam ſi non interuenerit fraus: & quid in alijs contractibus.*

LEX I.

1 Etiam. † Minor aduerſus vēditionem pig. ꝓtorij reſtitui͂ ſi patitur ma- gnū detrimētū, vel īmoderatè læſus eſt: aliàs ſecus. h. d. Adde vel ſi fraudem participauit creditor cū emptore: & tūc etiā pro paruo dāno re- ſtitui͂: licet nō ꝓ minimo: vt glo. per l. ij. j. de ꝓd. mi. & eſt ſpāle ꝓpter authoritatē iudicis quæ interuenit in tali pignore & vēditione vt nō de͂ reſtō: niſi in dictis duobus caſibus & eadē ratio in pi- 2 gnore iudiciali: ſed in cōuētionali † vbi nō interuenit authoritas iudicis in pignore reſtituēdo: fit reſtitutio etiā pro modico dāno licet nō ꝓ minimo: licet etiā nō interuenerit fraus: & iſte eſt intel lectus gloſſarū, quē ſequuntur Bart. & Bald. & Ia. ſed Pet. quem a ſequi͂ Cy. dicit nō eſſe fiēdā differētiā inter pignus pretoriū [a] & iudiciale ex vna parte: & cōuentionale ex altera, qa in nullo ex iſtis pignoribus reſtitui͂ minor aduerſus vēdi. eius: niſi pro ma- gno dāno, & fraudis cōſilio: licet aduerſus venditionē factā per ſe: & aduerſus alios cōtractus reſtitua͂ etiā pro modico damno: & etiā ſi nō interuenit fraudis cōſiliū: ſed re ipſa: & ratio diuerſi tatis eſt: vt minores reperiant creditores in eorum negotijs agen dis: quia ſi fieret reſtō pro modico damno, veriſimilè eſt ꝙ non reperiret creditorem cum ſibi expediret. arg. in l. & ſi ſine. §. Idē faciunt. ff. de min. & iſtam opi. ſequitur d. Raph. eſt ſatis pulchra & mihi placet: licet cōmuniter tenea͂ prçcedens: & iſta lex de- bet intelligi eo caſu quo pignus incœpit à minore, vel ſi incœpit à maiore cui minor ſucceſſerat, & fuit poſtea aliquid geſtū cum minore, aliàs nullo modo fieret reſtitutio in pignore prætorio, vel conuentionali: ſed ageretur contra creditorem, vel contra adminiſtratorem: vt j. l. proxi. niſi in ſubſidium eis exiſtentibus non ſoluendo: quia etiam maiori ſuccurreretur aduerſus empto rem: vt j. ſi vendi. pig. agatur. l. j. dummodo emptor non fuerit in mala fide: vt ibi patet.

a Differentiam inter pignus ꝓtorū. Adde Pau. de Caſt. in l. j. ff. de pign. act. & Abb. in c. cum aliquibus. de re iudi.

b Ignorauit rem eſſe emphyteuticam. Adde doct. in c. potuit: de loca. & Iaſon diſ fuſè in l. ij. C. de iure emphy.

2 *Hæres emphyteutæ ſi ignorauit rem eſſe emphyteuticā: & ideo non ſoluit canonē intra tempus, & ſic res incidit in commiſſum: qualiter poſsit reſtitui ex clauſula ge nerali ſi qua mihi iuſta cauſa &c. & nu. 1.*

3 *An minor reſtituatur aduerſus uenditionem rei ſuæ, factam à creditore iure creditoris & poſsit rem ab emptore auocare.*

LEX II.

1 Rem quam. † Minor aduerſus vēditionem pi- gnoris (quæ habuit originē à ma- iore cui ipſe ſucceſsit) non reſtituitur ſi nihil geſtum fuit cum eo: ſed contra creditorē, vel eius adminiſtra- torem ſibi ſuccurritur, ſi non fuerint in dolo, vel in culpa. hoc. d. Supple ꝙ in ſubſidium illis repertis nō ſoluēdo reſtitueret, etiā aduerſus ven. quia etiam maiori ſuccurreretur, ſi emptor fuit in malafide: vt in l. j. j. ſi ven. pig. aga. In tex. ibi: [diſtraxit,] dic. ſ. ex pacto facto cū pr̄e veſtro, ꝙ niſi reſtitua͂ pecunia ītra certū tp̄s poſsit creditor vendere: ſi pecunia non fuit ſoluta. Vnde credi- tor vendidit poſt mortē patris vobis non reqſitis: qa nec reqrere tenebā͂. vn̄ nihil fuit geſtū vobiſcū. Sed ſi tale pactū nō interue- niſſet, tūc dictus creditor nō poterat vēdere niſi vobis hęredibus debitoris ter reqſitis ꝙ ſoluatis ſibi pecuniā: vt l. ſi conuenerit. ff. de pig. act. Si ergo reqſiti nō ſoluiſtis: tūc qa vēditio fit ꝓpter mo rā veſtrā, & vobiſcū fuit hoc negotiū geſtū: licet pignus incœpe rit à maiore. poſſetis reſtitui aduerſus vēditionē etiā ꝓ paruo dā no, licet nō ꝓ minimo, ſi pignus erat cōuētionale. vel ꝓ magno, ſi erat ꝓtoriū: vel tenēdo opi. Pe. nō niſi ꝓ magno: & ita intelligit gl. iſtā legē: & ita limitat in l. ſi cū militaribus. j. de teſt. mil. Qn̄ au tē nihil fuit geſtū cū minore ceſſat æqtas: & nullo mō fit reſtō, vt in l. Emilius. ff. de mi. qđ eſt verū ex edicto de min. ſed ex edi- cto q. ex cau. ma. & ex clauſula gn̄ali ſi qua mihi iuſta cā. de qua in l. j. in fi. e. ti. bn̄ poſſent iſti minores reſtitui, ēt qn̄cūq; cū eis ni- hil fuiſſet geſtū. ſi ignorauerūt pignus fuiſſe datū cū tali pacto, 2 ꝓ id qđ hr̄ in l. cū filius. §. in hac. ff. de ver. obli. per Dyn. † & eadē b rōne ſi hæres emphyteutæ ignorauit rem eſſe emphyteuticam, [b] & ideo nō ſoluit canonē intra tp̄s: & ſic res incidit in cōmiſſum pōt reſtitui ex dicta clauſula, etiā ſi ſit maior ꝓpter iuſtā ignorā- tiā. Sed ſi ſciuit, & erat minor, an ex priuilegio ętatis poſsit reſti- tui͂ dubiū: qa negotiū fuit inchoatū cū maiore, & nihil geſtū fuit